

4. Статут Хмельницького обласного бюро судово-медичної експертизи. <https://km-oblrada.gov.ua/wp-content/uploads/2019/10/statut-sudmedekspert.pdf>

5. Статут комунального закладу "Обласне бюро судово-медичної експертизи" Рівненської обласної ради. <https://ror.gov.ua/rishennya-oblasnoyi-radi-5-sklikannya/8470-1159-pro-komunalnii-zaklad-oblasne-byuro-sudovo-medichn>

REFERENCES:

1. Proekt zakonu Pro sudovu ekspertyzu ta samovriaduvannya sudovykh ekspertiv № 8223. [Draft law On forensic examination and self-government of forensic experts № 8223]. (2018, April 03). Retrieved from: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63780 [in Ukrainian].

2. Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy № 6 Polozhennia pro biuro sudovo-medychnoi ekspertyzy upravlin okhorony zdorovia oblasnykh vykonavchykh komitetiv ta respublikanske biuro (Avtonomnoi Respubliky Krym). [Order of the Ministry of Health of Ukraine № 6 Regulations on the bureau of forensic medical examination of the health departments of the regional executive committees and the republican bureau (of the Autonomous Republic of Crimea)]. (1995). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0258-95#Text> [in Ukrainian].

3. Nakaz MVS № 28 Pro orhanizatsiiu vzaïemodii pidrozdiliv Ekspertnoi sluzhby MVS iz terytorialnymy orhanamy z nadannia servisnykh posluh MVS. [Order of the Ministry of Internal Affairs № 28 About the organization of interaction of divisions of Expert service of the Ministry of Internal Affairs with territorial bodies on rendering of service services of the Ministry of Internal Affairs]. (2016). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*, 15 [in Ukrainian].

4. Statut Khmelnytskoho oblasnoho biuro sudovo-medychnoi ekspertyzy. [Charter of the Khmelnytsky regional bureau of forensic medical examination]. Retrieved from: <https://km-oblrada.gov.ua/wp-content/uploads/2019/10/statut-sudmedekspert.pdf> [in Ukrainian].

5. Statut komunalnoho zakladu "Oblasne biuro sudovo-medychnoi ekspertyzy" Rivnenskoï oblasnoï rady. [Charter of the municipal institution "Regional Bureau of Forensic Medical Examination" of Rivne Regional Council]. Retrieved from: <https://ror.gov.ua/rishennya-oblasnoyi-radi-5-sklikannya/8470-1159-pro-komunalnii-zaklad-oblasne-byuro-sudovo-medichn> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 20.12.2019

УДК 37.032:355.137

Трофіменко Олег Володимирович,

Начальник Окремого контрольно-пропускного пункту

«Київ» Державної прикордонної служби України

e-mail: otrofimenko2015@gmail.com

МІСЦЕ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

В статті на підставі аналізу позицій вчених здійснено аналіз наукових робіт щодо розуміння терміну «система» та виокремлено основні її ознаки.

Надано власне розуміння системи суб'єктів забезпечення сектору безпеки і оборони. Під якою запропоновано розуміти сукупність об'єднаних, взаємопов'язаних і взаємодіючих один з одним складових системи сектору безпеки і оборони, які відповідно до визначеної законодавчими актами компетенції здійснюють повноваження щодо формування та реалізації державної політики у відповідних сферах національної безпеки і оборони, діяльність яких спрямована на забезпечення національної безпеки та її окремих складових – воєнної безпеки, здійснення військово-політичного, адміністративного та безпосереднього військового керівництва силами оборони.

Визначено основні ознаки системи суб'єктів забезпечення сектору безпеки і оборони, які здійснюють повноваження щодо формування та реалізації державної політики у відповідних сферах національної безпеки і оборони.

Доведено, що Державна прикордонна служба України займає відповідальне місце в системі суб'єктів забезпечення сектору безпеки і оборони, та відповідно до своєї компетенції забезпечує ефективну реалізацію державної політики у сфері безпеки державного кордону України, а також охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні.

Ключові слова: Державна прикордонна служба України, система, сектор безпеки і оборони, складові системи сектору безпеки і оборони, національна безпека, національні інтереси, воєнна доктрина.

Trofimenko O. THE PLACE OF THE STATE BORDER SERVICE OF UKRAINE IN THE SYSTEM OF ENTITIES OF SECURITY AND DEFENSE SECTOR

In the article on the basis of the analysis of positions of scientists the analysis of scientific works concerning understanding of the term «system» is carried out and its basic signs are allocated. Provides personal understanding of the system of security and defense sector actors. It is proposed to understand the set of integrated, interconnected and interacting components of the security and defense sector, which in accordance with the competence defined by law exercise the authority to formulate and implement public policy in relevant areas of national security and defense, whose activities are aimed at to ensure national security and its individual components - military security, the implementation of military-political, administrative and direct military leadership of the defense forces. The main features of the system of security and defense sector entities that exercise powers to formulate and implement state policy in the relevant areas of national security and defense have been identified. It is proved that the State Border Guard Service of Ukraine occupies a responsible place in the system of security and defense sector entities, and in accordance with its competence

ensures effective implementation of state policy in the field of security of Ukraine's state border and protection of Ukraine's sovereign rights in its exclusive (maritime) economic zone.

Key words: State Border Guard Service of Ukraine, system, security and defense sector, components of security and defense sector systems, national security, national interests, military doctrine.

Постановка проблеми. Стратегічними документами, які визначають розвиток Державної прикордонної служби України передбачено створення нової системи захисту державного кордону з Російською Федерацією та іншими суміжними державами як гарантування державного суверенітету і забезпечення національної безпеки; підвищення ефективності реалізації державної політики у сфері безпеки державного кордону; запровадження європейських стандартів інтегрованого управління кордонами; створення умов для реалізації прав і свобод людини, розвитку транскордонного співробітництва [1]. Все це безумовно вказує на особливе місце Державної прикордонної служби України в системі суб'єктів забезпечення сектору безпеки і оборони, що повинно сприяти відновленню територіальної цілісності України у межах міжнародного визнаного державного кордону України, гарантувати мирне майбутнє України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави [2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На важливість дослідження системи суб'єктів сектору безпеки і оборони, а також діяльність Державної прикордонної служби України спрямованої на реалізацію державної політики у сфері безпеки державного кордону України, а також охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, було зсереджено увагу в працях вчених, як: О.М. Бандурка, С. А. Буткевич, А.І. Берлач, Л. В. Бородич, І. Ю. Гармашов, Ю. М. Гуленко, М. Г. Гуцало, І.П. Голосніченко, В.М. Горшеньов, В. В. Верхогляд, О.В. Джафарова, В.Л. Зьолка, Р.А. Калюжний, В.Г. Комзюк, О.В. Кузьменко, С.О. Кузніченко, М. В. Лошицький, В. П. Ліпкан, М. М. Литвин, Р. М. Ляшук, А. Ф. Мота, Р. В. Миронюк, О.В. Негодченко, В.І. Олефір, В.Ф. Опришко, Г. П. Пожидаєв, А. О. Собакар, В.В. Сокурєнко, В. А. Трофімцов, М. М. Тищенко, А. Е. Фоменко, С. О. Шатрава, О. І. Яременко та інші.

В той же час, вчені-адміністративісти в межах своїх наукових праць досліджували різні аспекти діяльності Державної прикордонної служби України, а також складові сектору безпеки і оборони, що в свою чергу актуалізує необхідність проведення наукового пошуку в цьому напрямку.

Мета статті полягає в тому, щоб на підставі аналізу позицій вчених-адміністративістів по-перше, здійснити аналіз наукових позицій щодо розуміння терміну «система» та виокремлення основних її ознак; по-друге, надати власне розуміння системи суб'єктів забезпечення сектору безпеки і оборони; по-третє, визначити основні ознаки системи суб'єктів забезпечення сектору безпеки і оборони, які здійснюють повноваження щодо формування та реалізації державної політики у відповідних сферах національної безпеки і оборони; по-четверте, з'ясувати місце Державної прикордонної служби України в системі суб'єктів забезпечення сектору безпеки і оборони.

Виклад основного матеріалу дослідження. На початку наукової праці постає необхідним з'ясувати розуміння терміну «система» в працях вчених-адміністративістів, а також вчених теорії права, філософії тощо. Так, на сторінках філософської літератури зазначається, що розвиток змісту категорії системи детально висвітлений, однак за оцінкою багатьох дослідників, наукою поки що не вироблено загальноприйнятого визначення даного поняття, яке б в повній мірі відповідало пізнавальним потребам всіх областей знань, в яких воно застосовується [3, с. 93-99].

В Енциклопедичному словнику Меррієма-Вебстера зазначено, що система – це: «1) постійно взаємодіючі або взаємозалежні елементи групи, які формують єдине ціле; 2) організаційно впорядкована сукупність доктрин, ідей чи поглядів, які зазвичай обґрунтовують механізм функціонування системного цілого», система визначається як «щось, складене з багатьох взаємозалежних або пов'язаних між собою частин» [4].

В. Н. Садовський у філософському енциклопедичному словнику наводить наступне визначення, так система – це сукупність елементів, які знаходяться у відносинах і зв'язках один до одного, утворює певну цілісність, єдність [5, с. 610].

Філософський словник визначає систему як «категорію, що позначає об'єкт, організований як цілісність, де енергія зв'язків між елементами системи перевищує енергію їхніх зв'язків з елементами інших систем і задає онтологічне ядро системного підходу» [6].

В.Г. Афанасьєв стосовно соціальних об'єктів надає наступне визначення системи, як сукупність компонентів, взаємодія яких стимулює появу нових, інтегративних якостей, не властивих окремо взятим компонентам системи [7]. Таке загальне визначення не стільки характеризує якийсь окремий клас систем, стільки вказує на основні вимоги для дослідження кожної з них. Важливого значення для кожної системи набувають зв'язки між її компонентами. За допомогою таких зв'язків соціальна система одержує основну властивість як цілісність. Тільки наявність конструктивних зв'язків між елементами робить об'єкт системою [8, с. 11].

А.Н. Авер'янов в процесі аналізу поняття системи дійшов висновку, що остання, будучи об'єктивною формою існування матерії, відображається, фіксується свідомістю в понятті, що є філософською категорією. Воно може виступати і як конкретно-наукове і загальнонаукове поняття [9, с. 27].

Р.С. Мельник у своїй монографічній роботі розмірковуючи над проблематикою системи адміністративного права України наголошує на тому, що термін «система» досить часто використовується у

спрощеному вигляді, тобто без врахування його сутнісних характеристик [10, с. 28]. Результатом цього стає поява великої кількості некваліфікованих та поверхових концепцій і понять, які, як наслідок, лише гальмують розвиток правової науки. Інакше кажучи, право, будучи системою, вивчається хоча і з використанням системної термінології (система права, структура права, структура галузі права тощо), але, фактично, безсистемно. Мова йде про те, що термін «система» часто використовується лише для того, щоб показати складну побудову того або іншого явища (права, галузі права, законодавства тощо) та вивчити особливості його складових елементів. Проте за такого підходу за межами уваги дослідників залишаються найбільш принципові моменти, пов'язані з необхідністю з'ясування характеру зв'язків та відносин між елементами системи, а також вивчення нових властивостей системи, які не притаманні її елементам як таким окремо [10, с. 28-29].

В дійсності постає необхідним з'ясувати певні характерні особливості діяльності Державної прикордонної служби України, саме в системі суб'єктів забезпечення сектору безпеки і оборони, спрямованої на захист життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, реалізація яких забезпечує державний суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності і добробут її громадян [11].

Виходячи із зазначеного, основна мета функціонування системи суб'єктів сектору безпеки і оборони – це захист національних інтересів України та забезпечення національної безпеки нашої країни. Для реалізації зазначеної мети утворюються органи сектору безпеки і оборони, які наділяються відповідною компетенцією, яка складається із сукупності прав і обов'язків (правообов'язків), а також спрямованості останньої на забезпечення життя, здоров'я людини, безпеки навколишнього природного середовища, національних інтересів та забезпечення національної безпеки від реальних та потенційних загроз.

В науковій публіцистиці, під системою суб'єктів забезпечення національної безпеки розуміють сукупність органів державної влади, а також недержавних органів, які об'єднані спільними цілями та завданнями щодо захисту, збереження і зміцнення національних цінностей та інтересів, і які здійснюють свою діяльність у певній взаємодії один з одним, згідно із вимогами діючого законодавства та спрямовують свої зусилля задля своєчасного виявлення, попередження, нейтралізації внутрішніх і зовнішніх загроз національній безпеці [12, с. 153]. В контексті цього визначення є доречним виокремлення складових елементів системи суб'єктів забезпечення національної безпеки, як то об'єднання або утворення органів спрямованих на захист, збереження і зміцнення національних цінностей та інтересів, а також певна взаємодія.

На важливість виокремлення певних елементів системи звертав увагу Р.С. Мельник, але при цьому наголошував, що особливого сенсу немає у намаганні визначити те або інше поняття через максимальну кількість ознак, оскільки, з одного боку, поняття буде завжди ширшим за свої ознаки, а з іншого, – повнота визначення означає ясність та достатність ознак, яких має наводитися не більше ніж потрібно для повного поняття [10, с. 19; 13, с. 6]. Так, Р.С. Мельник виокремлює наступні основні ознаки, які властиві системі, з яких є такі: цілісність; залежність кожного елемента, якості і відносин системи від його місця, функцій усередині цілого; наявність специфічних взаємозв'язків між вихідними компонентами системи; структурність; взаємозалежність системи і середовища; ієрархічність; множина описів кожної системи; суперечливий характер системи; самовизначеність, самодетермінація набору властивостей системи, яка входить у закономірність [10, с. 18-19].

С.П. Пономарьов вказує, що складовими системи є підсистеми, елементи, структура, функції, властивості, внутрішні і зовнішні зв'язки, стан системи та принципи її функціонування. Ефективна діяльність суб'єктів сектора безпеки і оборони і їх структурних підрозділів можлива тільки за умови, що вони будуть діяти як єдине ціле з належною координацією, внутрішніми зв'язками, взаємодією між окремими елементами, відповідними прийомами і методами досягнення узгоджених цілей і мети, тобто суб'єкти сектора безпеки і оборони повинні діяти як єдина цілісна керована система [14, с. 33].

Я.Г. Воронін під «системою» у своєму монографічному дослідженні розуміє сукупність об'єднаних, взаємопов'язаних і взаємодіючих один з одним елементів, метою яких є досягнення суспільно-корисного результату, блага. Тобто, на його думку, всі елементи системи, спрямовані на виконання певного призначення, спрацьовують на загальний результат, який стоїть перед системою [15, с. 149]. Крім того, як ми вже вказували на основну мету функціонування системи суб'єктів сектора безпеки і оборони, так і Я.Г. Воронін зазначає, що певна «система» формується для досягнення конкретної мети (результату), а потім в залежності від досягнення чи не досягнення результату визначаються напрямки розвитку будь-якої системи. Отже, на думку науковця, до базових ознак категорії «система» слід віднести: 1) цілісність елементів, яка об'єднана досягненням певної мети (результату); 2) взаємозалежність кожного елемента; 3) структурність; 4) взаємозалежність системи і середовища; 5) ієрархічність [15, с. 149-150]. В цілому, зазначена структура системи або базові ознаки системи варто сприйняти для подальшого дослідження місця Державної прикордонної служби України в системі суб'єктів забезпечення сектору безпеки і оборони.

Автори монографії «Сектор безпеки і оборони України: теорія, стратегія, практика» звертають увагу, що дослідження системи сектору безпеки і оборони із теоретичної точки зору полягає у ідентифікації та розумінні усіх елементів, що характеризують її склад та основну мету, бо порядок їх розташування, взаємодія та приведення у відповідний стан суттєво впливають на рівень забезпечення безпеки і оборони держави загалом [16, с. 12].

С.П. Пономарьов досліджуючи адміністративно-правове забезпечення діяльності сектору безпеки і оборони дійшов висновку, що зв'язки в системі сектора безпеки і оборони характеризуються спеціальним напрямом, силою впливу і імперативним характером, вони забезпечують виконання, організацію діяльності і

збереження структури і цілісних властивостей системи. Зв'язкам в системі сектора безпеки і оборони притаманні ієрархічність, підпорядкованість, поєднання єдиноначальності і колегіальності, персональна відповідальність, чітке розмежування функціональних обов'язків, висока дисциплінованість [14, с. 421-422].

В той же час, постає питання, яким саме чином побудована система суб'єктів забезпечення сектору безпеки і оборони, спрямованої на реалізацію основної мети їх діяльності – захист національних інтересів та забезпечення національної безпеки країни?

Для відповіді на зазначене питання постає необхідним здійснити аналіз Закону України «Про національну безпеку України» [11], Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Военної доктрини України»» [17], Указу Президента України «Про затвердження военної доктрина України» [17], Указу Президента України «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України» [2] з метою вироблення єдиного підходу до системи суб'єктів забезпечення сектору безпеки і оборони.

Так, відповідно Закон України «Про національну безпеку України» [11] закріплює наступну систему суб'єктів забезпечення сектору безпеки і оборони – це система органів державної влади, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем і відповідно до Конституції та законів України за функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів України від загроз, а також громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України [11].

В цілому система суб'єктів сектору безпеки і оборони України складається з чотирьох взаємопов'язаних складових: 1) сили безпеки; 2) сили оборони; 3) оборонно-промисловий комплекс; 4) громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки [11].

Отже, зазначеним законом визначається відповідна роль Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони і полягає в тому, що остання є правоохоронним органом спеціального призначення, що реалізує державну політику у сфері безпеки державного кордону України та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні [11].

В той же час, Военною доктриною України передбачено, що сектор безпеки і оборони – це охоплена єдиним керівництвом сукупність органів державної влади, Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державної спеціальної служби транспорту, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення, діяльність яких за функціональним призначенням відповідно до Конституції та законів України спрямована на захист національних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці України [17].

Отже, Военною доктриною України система суб'єктів сектору безпеки і оборони України складається з таких взаємопов'язаних складових: 1) сили безпеки; 2) сили оборони та 3) оборонно-промисловий комплекс. Але, аналіз зазначеної доктрини передбачає, що для розв'язання завдань із забезпечення военної безпеки України сили оборони та їх складові будуть взаємодіяти та координувати діяльність між собою та з іншими складовими сектору безпеки і оборони, державними органами, органами місцевого самоврядування, неурядовими організаціями та об'єднаннями, зокрема волонтерськими, установами і підприємствами, у тому числі оборонно-промислового комплексу, громадянами, відповідними суб'єктами інших держав [17]. В цілому зазначені нормативні акти чітко закріплюють єдину систему суб'єктів забезпечення сектору безпеки і оборони.

Виходячи з того, що воєнна безпека та її стратегія щодо запобігання та нейтралізації реальних і потенційних воєнних загроз національній безпеці України визнані як складові національної безпеки України, то і суб'єкти системи забезпечення національної безпеки та воєнної безпеки як складової національної безпеки, а також сектора безпеки і оборони, які визначені законом і Военною доктриною України у певній мірі співпадають [16, с. 14-15]. Цим підтверджується приналежність сектора безпеки і оборони, як часткового, до сектора національної безпеки і оборони – як загального [16, с. 15].

В той же час, Военною доктриною України передбачено, що Державна прикордонна служба України з метою виконання завдань із забезпечення воєнної безпеки України та підготовки її до збройного захисту з урахуванням компетенції, визначеної законом України «Про Державну прикордонну службу України» [18] забезпечує участь у припиненні збройного конфлікту на державному кордоні, боротьбі з тероризмом; припинення збройних та інших провокацій на державному кордоні; охорона державного кордону та суверенних прав України у її виключній (морській) економічній зоні [19].

Висновки. В кінцевому підсумку, варто констатувати, що під системою суб'єктів забезпечення сектору безпеки і оборони варто розуміти сукупність об'єднаних, взаємопов'язаних і взаємодіючих один з одним складових системи сектору безпеки і оборони, які відповідно до визначеної законодавчими актами компетенції здійснюють повноваження щодо формування та реалізації державної політики у відповідних сферах національної безпеки і оборони, діяльність яких спрямована на забезпечення національної безпеки та її окремих складових – воєнної безпеки, здійснення військово-політичного, адміністративного та безпосереднього військового керівництва силами оборони.

Основними ознаками системи суб'єктів забезпечення сектору безпеки і оборони, які на законних підставах набули повноваження щодо формування та реалізації державної політики у відповідних сферах

національної безпеки і оборони є: 1) сили безпеки; сили оборони; оборонно-промисловий комплекс; громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки; 2) нормативно-правова регламентація повноважень щодо формування та реалізації державної політики у відповідних сферах національної безпеки і оборони; 3) головною метою реалізації повноважень є забезпечення національної безпеки та захист національних інтересів; 4) відповідна правосуб'єктність (адміністративно-процедурна) щодо здійснення державної політики у сферах національної безпеки і оборони; 5) організаційна відокремленість; 6) створення їх для забезпечення національної безпеки тощо.

Державна прикордонна служба України займає відповідальне місце в системі суб'єктів забезпечення сектору безпеки і оборони, та відповідно до своєї компетенції забезпечує ефективну реалізацію державної політики у сфері безпеки державного кордону України, а також охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про схвалення Стратегії розвитку Державної прикордонної служби : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.11.2015 № 1189-р URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/1189-2015-%D1%80>.
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України» : Указ Президента України Розподіл від 14.03.2016 № 92/2016 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016#Text/>.
3. Садовский В.Н. Основания общей теории систем. Логико-методологический анализ. М., 1974. С. 93-99.
4. Merriam-Webster's Collegiate Dictionary – Eleventh edition. – Merriam-Webster, 2003. URL: <http://www.merriamwebster.com/dictionary/system>.
5. Философский энциклопедический словарь / под.ред. В.Н. Садовского. – М. : Энциклопедия, 1983. 940с.
6. Словарь философских терминов URL : <http://www.philosophi-terms.ru/word>.
7. Афанасьев В.Г. О системном подходе в социальном познании // Вопросы философии. – 1973. – №6. – С. 99.
8. Аверьянов В.Б. Функции и организационная структура органа государственного управления. Київ : Наук. думка. 1979. 150с.
9. Аверьянов А.Н. Системное познание мира (методологические проблемы). М. : Изд-во политич. лит-ры, 1985. 262с.
10. Мельник Р. С. Система адміністративного права України : моногр. Х.: ХНУВС, 2010. 398 с.
11. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2469-19>.
12. Михайлова Ю. О. Роль та місце Державної прикордонної служби у системі суб'єктів забезпечення національної безпеки України. *Форум права*: 2017. № 4. С 152-158. URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_4_26.pdf
13. Ворончихин А. С. О понятиях «система», «элемент», «структура». Ижевск : Удмуртия, 1974. 22 с.
14. Пономарьов С.П. Адміністративно-правове забезпечення діяльності сектору безпеки і оборони України : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2018. 506 с.
15. Воронін Я.Г. Дозвільна діяльність у нафтогазовому комплексі України: адміністративно-правові аспекти: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.07. Х., 2016. 486 с.
16. Сектор безпеки і оборони України: теорія, стратегія, практика. Монографія / [Ф.В. Саганюк, В.С. Фролов, О.В. Устименко, М.М. Лобко та ін.]. Київ : Академпрес, 2017. 180 с.
17. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України» : Указ Президента України від 24.09.2015 № 555/2015 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/555/2015>.
18. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 03.04.2003 № 661-IV URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/661-15>.
19. Про затвердження воєнної доктрина України : Указ Президента України від 24.09.2015 № 555/2015 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/555/2015>.

REFERENCES:

1. Pro skhvalennja Strateghiji rozvytku Derzhavnoji prykordonnoji sluzhby : rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukrajinjy vid 23.11.2015 № 1189-r URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/1189-2015-%D1%80>.
2. Pro rishennja Rady nacionaljnoji bezpeky i oborony Ukrajinjy vid 4 bereznja 2016 roku «Pro Konceptiju rozvytku sektoru bezpeky i oborony Ukrajinjy» : Ukaz Prezydenta Ukrajinjy Rozpodil vid 14.03.2016 № 92/2016 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016#Text/>.
3. Sadovskij V.N. Osnovanyja obshhej teoryy system. Loghyko-metodologhycheskyj analyz. M., 1974. S. 93-99.
4. Merriam-Webster's Collegiate Dictionary – Eleventh edition. – Merriam-Webster, 2003. URL: <http://www.merriamwebster.com/dictionary/system>.
5. Fylosofskyj encyklopedycheskyj slovarj / pod.red. V.N. Sadovskogho. – M. : Encyklopedyja, 1983. 940s.
6. Slovarj fylosofskykh termynov URL : <http://www.philosophi-terms.ru/word>.

7. Afanas'jev V.Gh. O systemnom podkhode v sotsyal'nom poznanny // Voprosy fylosofyy. – 1973. – №6. – S. 99.
8. Aver'janov V.B. Funkcyu y orghanyzacyonnaja struktura orghana ghosudarstvennogho upravlenyja. Kyjiv : Nauk. dumka. 1979. 150s.
9. Aver'janov A.N. Systemnoe poznanne myra (metodologhycheskye problemy). M. : Yzd-vo polytych. lyt-ty, 1985. 262s.
10. Meljnyk R. S. Systema administratyvnogho prava Ukrajiny : monoghr. Kh.: KhNUVS, 2010. 398 s.
11. Pro nacionaljnu bezpeku Ukrajiny : Zakon Ukrajiny vid 21.06.2018 № 2469-VIII URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2469-19>.
12. Mykhajlova Ju. O Rolj ta misce Derzhavnoji prykordonnoji sluzhby u systemi sub'jektiv zabezpechennja nacionaljnoji bezpeky Ukrajiny. Forum prava: 2017. № 4. S 152-158. URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_4_26.pdf
13. Voronchykhyn A. S. O ponjatyjakh «systema», «element», «struktura». Yzhevsk : Udmurtyja, 1974. 22 s.
14. Ponomar'jov S.P. Administratyvno-pravove zabezpechennja dijajlnosti sektoru bezpeky i oborony Ukrajiny : dys. ... doktora juryd. nauk : 12.00.07. Kharkiv, 2018. 506 s.
15. Voronin Ja.Gh. Dozviljna dijajlnistj u naftoghozovomu kompleksi Ukrajiny: administratyvno-pravovi aspekty: dys. ... doktora juryd. nauk: 12.00.07. Kh., 2016. 486 s.
16. Sektor bezpeky i oborony Ukrajiny: teorija, strateghija, praktyka. Monoghracija / [F.V. Saghanjuk, V.S. Frolov, O.V. Ustymenko, M.M. Lobko ta in.]. Kyjiv : Akadempres, 2017. 180 s.
17. Pro rishennja Rady nacionaljnoji bezpeky i oborony Ukrajiny vid 2 veresnja 2015 roku «Pro novu redakciju Vojennoji doktryny Ukrajiny» : Ukaz Prezydenta Ukrajiny vid 24.09.2015 № 555/2015 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/555/2015>.
18. Pro Derzhavnu prykordonnu sluzhbu Ukrajiny : Zakon Ukrajiny vid 03.04.2003 № 661-IV URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/661-15>.
19. Pro zatverdzhennja vojennoji doktryna Ukrajiny : Ukaz Prezydenta Ukrajiny vid 24.09.2015 № 555/2015 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/555/2015>.

Стаття надійшла до редакції: 22.12.2019

УДК 342.56/342.9

Вишнева Аліна Володимирівна,
здобувач Науково-дослідного інституту публічного права

СТРУКТУРА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОРГАНІВ СУДДІВСЬКОГО ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена визначенню структури адміністративно-правового статусу органів суддівського врядування в Україні. Не вдаючись до етимологічного аналізу сутності категорії «структура» уточнено, що це його елементна складова.

Відзначено про відсутність усталеного розуміння змісту та сутності адміністративно-правового статусу як органів державної влади, так і органів суддівського врядування. З авторської позиції органи суддівського врядування в Україні є певною системою, склад якої визначено подвійним – Вища рада правосуддя як центральний орган, та інші органи як такі, що мають бути їй підвітні в перспективі, адже сьогодні згідно норм чинного законодавства не до кінця зрозумілою є їх «піраміда». При формулюванні структури адміністративно-правового статусу органів суддівського врядування в Україні автор орієнтувався на два аспекти: універсальні характеристики органів суддівського врядування як органів державної влади, що мають спеціалізоване соціально цінне призначення в механізмі реалізації функцій держави; спеціальні особливості функціональності конкретного суб'єктного утворення цієї системи.

Визначено, що структура адміністративно-правового статусу органів суддівського врядування в Україні – це сукупність нормативно закріплених в актах адміністративного законодавства підстав, умов, вимог, ідейних орієнтирів та процедур за наявності яких органи суддівського врядування: легалізуються як органи державної влади, що законодавчо наділені можливістю до реалізації соціально важливої адміністративної діяльності; стають підконтрольними та підвітними суспільству (в окремих випадках ієрархічно вищим органам (органу) цієї системи); зобов'язуються реалізовувати свою діяльність у рамках та відповідності принципу верховенства права й несуть відповідальність за дії чи бездіяльність у просторі своєї сфери відання.

Ключові слова: адміністративно-правові засади, адміністративно-правовий статус, органи суддівського врядування, правовий статус, статус, судова влада.

Vyshneva A. STRUCTURE ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF JUDICIAL GOVERNANCE IN UKRAINE

The article is devoted to determining structure administrative and legal status of judicial governance in Ukraine. Without resorting to etymological analysis of essence category "structure", it is specified that this is its elemental component.

It is noted that there is no established understanding content and essence of administrative and legal status public authorities and judicial governance. From the author's point of view, the judicial governance in Ukraine are a certain system. It has a dual composition - the High Council of Justice as the central body, and other bodies as such that should be accountable to it in the future,

Випуск 7. Спецвипуск. 2019